

TEMA ADI : Erdemler

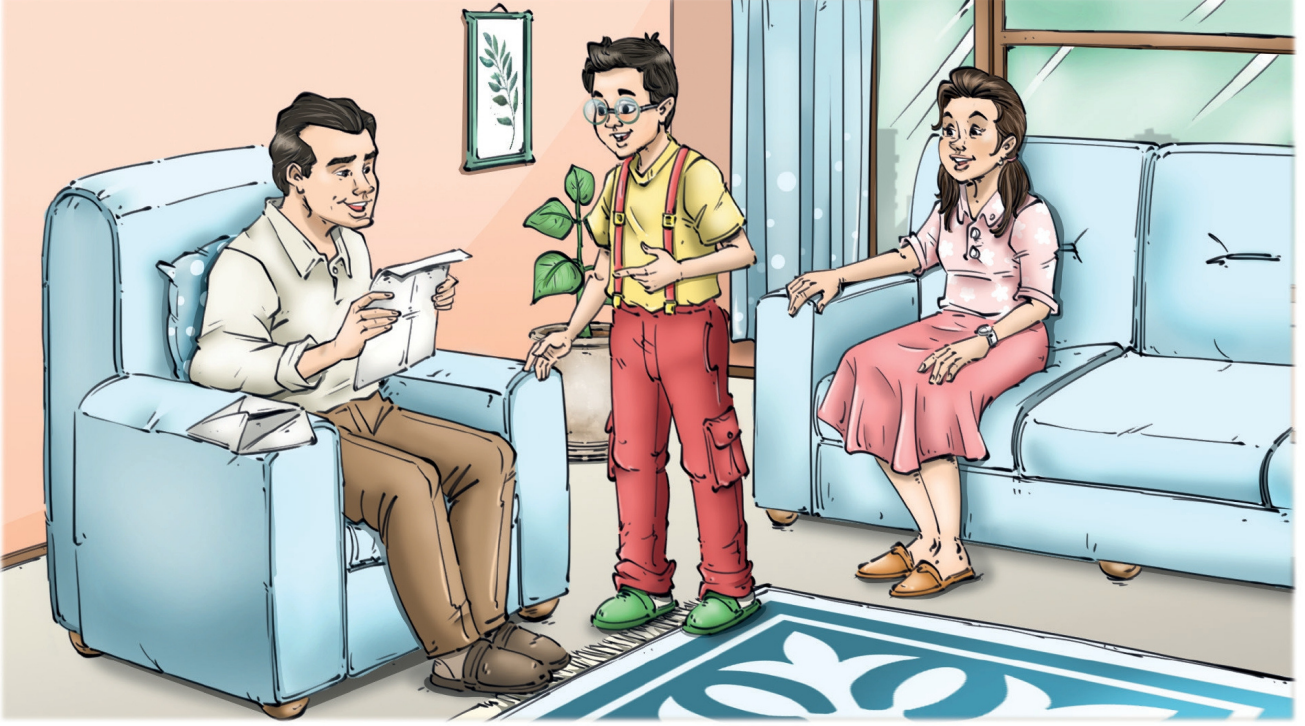
METİN ADI : Yılın Babası

METNE HAZIRLIK

1. Toplu taşıma araçlarında nasıl davranmanız gerektiğini açıklayınız.
2. Aşağıda verilen işaretlerin ne anlama geldiğini tahmin edip söyleyiniz.

YILIN BABASI

Ömrümde, babamın hiçbir mektuba bu kadar sevindiğini görmedim. Tekrar tekrar okuyordu. Sevinç gözyaşları dökcek kadar onu duygulandıran bu mektup kimden gelmişti acaba? Almanya’da çalışan amcamdan mı yoksa askerdeki ağabeyimden mi?

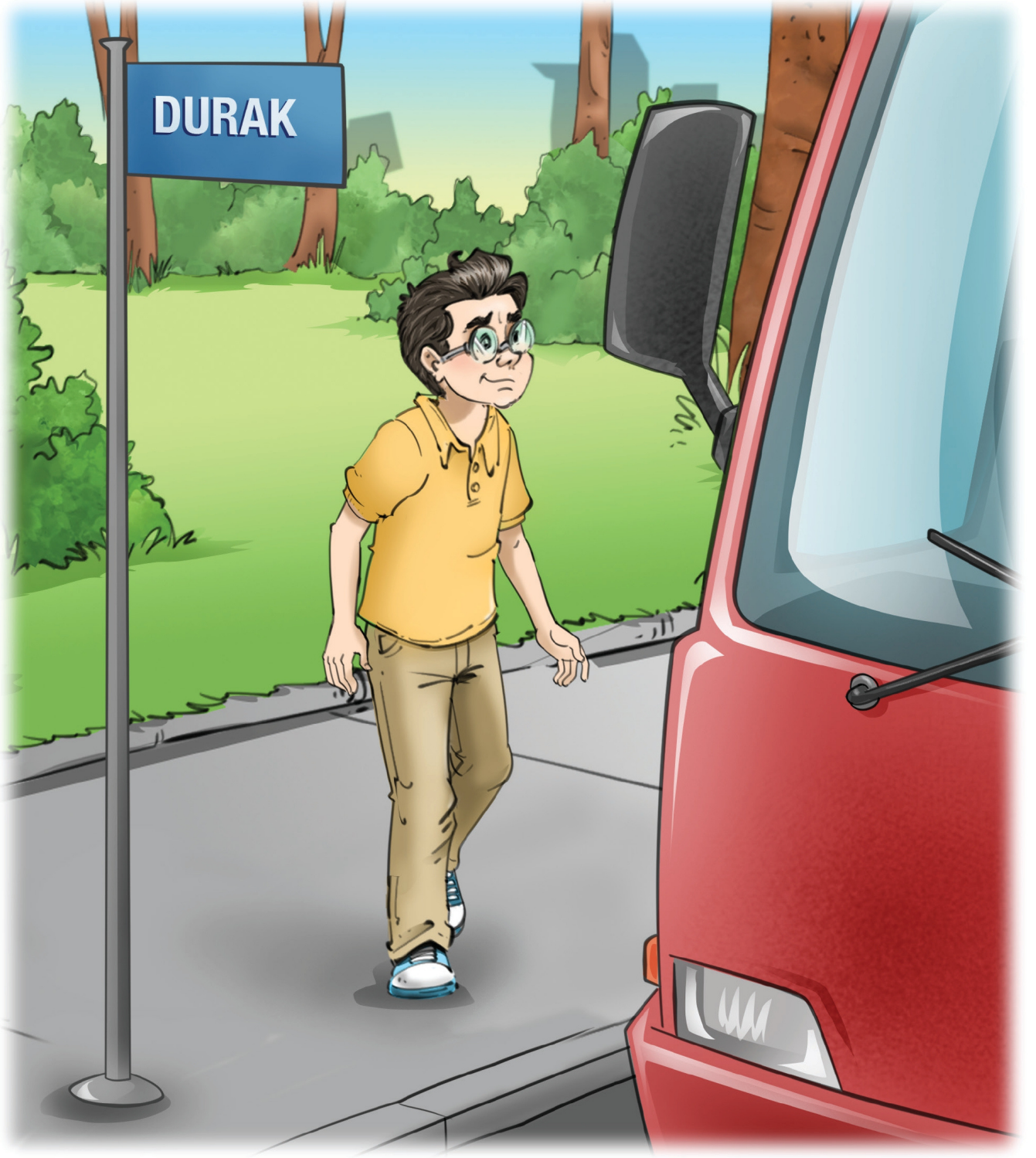
Babamın gözlerinin içi gülüyordu sanki. Yanına yaklaşıncı, beni bağrına basıp gözlerimden öptü. Daha sonra kollarımdan yakalayıp beni havaya kaldırdı. Tıpkı altı aylık bir bebekmişim gibi, tavana doğru atıp tutmaya başladı. Bir taraftan da evin içerisinde fır dönüyordu.

Babamın gözlerinde aynı sevinç pırıltısı vardı. Mektubu masanın üzerine koyarken şöyle dedi:

— Adamın biri, beni yılın babası seçmiş... (...)

Mektup şöyle başlıyordu:

“Saygıdeğer Beyefendi;

Küçük yavrunuzla ne kadar övünseniz azdır. Belediye otobüsündeki gösterdiği ilgi ve saygı beni çok mutlu etti. Bu zamanda, böylesi bir evlat yetiştirmek gerçekten çok güç...”

Mektup devam edip gidiyordu. Benimle ilgiliydi. Olayı hemen hatırladım: Bir çarşamba günüydü. Okuldan dönüyordum. Otobüs tıklım tıklım doluydu. Buna rağmen küçük bir yer bulabilmişim. Doğumevi durağında yaşlı bir adam bindi. Her iki elinde de kocaman paketler vardı. Güçlkle taşıyordu. Alnından ve ensesinden terler süzülüyordu.

Anlaşılan epey yürümüştü. Yüzünün rengi kaçmıştı. Dudakları bembeyazdı. Ayakta duracak hâli yoktu. Neredeyse bayılacak gibiydi. Benim önümdeki koltukta iki genç oturuyordu. Yaşlı amcanın yalvaran gözlerine rağmen, kalkıp yer vermediler. Sakız çiğneyip laklaka devam ettiler. Belki cam tarafında oturan bey yer verebilir diye düşündüm. Fakat o da umursamadı. Yaşlı adamı görmezlikten gelip pencereden dışarıyı seyretmeye başladı. Artık dayanamadım. İkimizin arasından, epey uzaklık olmasına rağmen kalkıp yer gösterdim.

— Buyurun bey amca, buraya oturun, dedim.

Adamın gözlerindeki sevinci bir görmeliydiniz... Elindeki paketlerle kalabalığı yara yara yanıma geldi. Kendisini koltuğun üzerine bırakırken, bitkin bir hâli vardı. Paketlerden birini dizinin üzerinde koydu.

— İsterseniz öbürünü de ben tutayım, dedim.

— Sağ ol çocuğum, diye karşılık verdi, fısıltıyı andıran bir sesle.

Sonra yeleğinin cebinden minik bir hap çıkartıp ağzına attı. Bir taraftan da sağ eliyle göğsünü işaret ediyordu:

— Kalp var evlat, dedi. Uzun yol yürümeye hiç gücüm yok. Sen de yer vermeseydin, otobüsün ortasına yığılıp kalacaktım.

Yol boyunca birlikte sohbet ettik. Benim ve babamın adını, nerede oturduğumuzu sordu. Meğer babamı tanıyormuş. Çünkü o da bizim sokağın üst başında oturuyormuş. Camide tanışmış olmalılar. Benim yaşlarda iki tane torunu varmış. Bana onları anlattı. Otobüsten indikten sonra, paketleri taşımasına yardım ettim. O kadar memnun oldu ki belki yüz defa teşekkür etti.

İşte, babamı sevinçten göklere uçuran mektubun aslı buydu. Yaşlı adam beni öve öve bitiremiyordu. Mektubun sonunu şöyle bağlamıştı: “Başkaları kimi seçerse seçsin, benim gönlümde yılın babası sizsiniz. Çünkü bu devirde, büyüklere saygı gösteren insan mumla aranır oldu. Ama sizin elinizde bir tane var. Onunla övünebilirsiniz.”

Sınıfımı doğrudan geçip takdirname getirdiğim günlerde bile babam bu kadar sevinmemişti. Meğer onları sevindirmek ne kadar kolaymış.

Üzeyir GÜNDÜZ

Bayram Şenliği

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimeler ve kelime grubunu anlamlarından hareketle bulmacadaki yerlerine yazınız. Ardından bu kelimeler ve kelime grubunu birer cümlede kullandıktan sonra sözlüğünüze yazınız.

MİRAS

FIR DÖNMEK

HAYKIRMAK

CÖMERTLİK

LAKLAK

TEKLİF

YELEK

1. Eli açıklık.
2. Bir kimseye yaranmak veya yardım etmek için üstün çaba harcamak.
3. Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet.
4. Telaş, şikâyet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırmak.
5. Yapması için birinden bir iş isteme.
6. Leyleğin gagasıyla çıkardığı ses.
7. Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi.

CÜMLELERİM

- 1) Cömertlik en güzel erdemlerden biridir.
- 2) Dedesinin etrafında fırdönüyordu.
- 3) Ölen adamın çocukları mirası paylaşamadı.
- 4) Sevinçten gökyüzüne doğru haykırdı.
- 5) Geçen ay çok güzel bir iş teklifi almış.
- 6) Göletteki leylekler sabahın erken saatlerinde lak lak sesleri çıkarıyordu.
- 7) Yeleğini özenle dolaba astı.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Baba, mektubu okurken nasıl bir ruh hâli içindedir? Çok sevinçli ve heyecanlıdır. Mektubu tekrar tekrar okur, gözleri sevinçten parlar.
2. Baba, mektubu okuduktan sonra nasıl davranıyor? Oğluna sarılıp onu öper, kucağına alıp havaya kaldırır; mutluluktan adeta uçar.
3. Mektupta neler yazıyor? Sizce yazılanlar bir babayı mutlu edecek kadar güzel şeyler mi? Neden? Mektupta, oğlunun otobüste yaşlı bir adama yer verdiği ve bu davranışının çok takdir edildiği yazıyor. Evet, çok güzel şeyler çünkü bir babayı en çok çocuğunun iyi kalpli ve saygılı olması mutlu eder.
4. Yaşlı amca çocuğun babasını nereden tanıyor? Camiden tanıyor, ayrıca aynı sokakta oturuyorlar.
5. Çocuk yaşlı amcaya nasıl yardım ediyor? Siz onun yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız? Neden? Çocuk otobüste yaşlı amcaya yer veriyor ve ona paketi taşımakta yardım ediyor. Ben de onun yerinde olsaydım aynı şekilde davranırdım; çünkü büyüklere saygı göstermek çok önemlidir.

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu:

Bir çocuğun otobüste yaşlı bir adama yer vererek gösterdiği saygı ve bu davranışının babasını gururlandırması.

Metnin ana fikri:

Büyüklerimize saygı göstermek ve yardım etmek, hem onları hem de ailemizi mutlu eder.

4. ETKİNLİK

ETKİNLİK

a. Metinden alınan aşağıdaki cümleyi okuyunuz. Cümlede altı çizili kelime grubuna dikkat ediniz. Cümlelerin anlamını bozmayacak şekilde bu kelime grubunun yerine hangi kelime ya da kelime grupları yazılabilir? Söyleyiniz.

“Hayvanat bahçesini gezerken de kesenin ağzını açtı.”

Anlatıma akıcılık katan, çoğunlukla gerçek anlamı dışında kullanılan kalıplaşmış kelime grubuna **deyim** denir. “kesenin ağzını açmak” bir deyimdir. “Bol para harcamaya girişmek.” anlamına gelir.

Deyimler en az iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşur.

Kalıplaşmış sözlerdir yani kelimelerin yerleri değiştirilemez.

Kısa ve özlü ifadelerdir.

Deyimi oluşturan kelimeler çoğunlukla mecaz anlamlarıyla kullanılır.

Metinde geçen deyimleri belirleyerek aşağıdaki yazma alanına yazınız. Bu deyimlerin anlamlarını geçtikleri cümleden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlük anlamlarıyla karşılaştırınız.

Deyimler

Tahminlerim

sevinç gözyaşları dökmek: Çok sevinip mutluluktan ağlamak.

dudak bükme: Beğenmemek, küçümsemek.

gözlerinin içi gülmek: Çok mutlu olmak.

fır dönme: Sürekli bir şeylerin etrafında dolaşmak, durmadan hareket etmek.

nefes nefese kalmak: Hızlı hareket etmekten ya da koşmaktan dolayı zor nefes almak.

b. Anlatıma akıcılık katmak için kullanılan bir diğer kelime grubu da atasözleridir. Atalarımızın uzun denemelere, gözlemlere dayanan düşüncelerinin kalıplaşmış bir biçimi olan atasözleri halk tarafından benimsenmiş kısa, özlü sözlerdir. “Sakla samanı gelir zamanı.”, “İşleyen demir pas tutmaz.” gibi birçok örnekleri bulunmaktadır.

Atasözleri çok eski zamanlardan günümüze ulaştıkları için kimin tarafından söylendikleri belli değildir.

Kısa ve özlü sözlerdir. Yani az kelimeyle çok şey anlatırlar.

Deyimler gibi kalıplaşmış sözlerdir.

Herhangi bir değişikliğe uğramazlar.

Genellikle mecaz anlam taşırlar.

Aşağıdaki atasözlerini anlamlarıyla eşleştiriniz.

1 Ağacın kurdu içinde olur.

2 Vakit nakittir.

3 Baş dille tartılır.

4 Yuvarlanan taş yosun tutmaz.

5 Üzüm üzüme baka baka kararır.

3 Kişinin aklı söylediği sözlerle ölçülür.

5 Her zaman bir arada bulunan, arkadaşlık eden kimseler birbirlerine huy aşılar.

1 Bir topluluğu çökertecek olan şey kendi içinden çıkar.

2 Zaman çok değerlidir, boş yere harcanmamalıdır.

4 Sürekli olarak iş değiştiren bir kimse başarı kazanamaz.

İnsanlar küçük yaşlarda kolay eğitilir.

5. ETKİNLİK

“Yılın Babası” metninin türü hikâyedir. Hikâye türü metinlerde dört temel unsur yer alır. Bunlar; olay, mekân (yer), zaman ve varlık kadrosudur (kişiler). Varlık kadrosu, hikâyedeki karakterlerdir. Birçok hikâyede karakterler insan iken bazı metinlerde hayvanlar, bitkiler hatta cansız varlıklar da olabilmektedir.

“Yılın Babası” metninin hikâye unsurlarını yazınız.

OLAY

Çocuğun otobüste yaşlı bir adama yer verip ona yardım etmesi ve bu davranışının bir mektupla babasına bildirilmesi.

MEKÂN (YER)

Ev, belediye otobüsü, sokak.

ZAMAN

Günümüz, bir çarşamba günü okul çıkışı.

VARLIK KADROSU (KİŞİLER)

Baba, çocuk (anlatıcı), yaşlı amca, anne.

6. ETKİNLİK

Toplu taşıma araçlarında veya başka yerlerde yaşlılara, engellilere, hamilelere veya zor durumdaki insanlara karşı nasıl davranmamız gerektiği konusunda bir konuşma yapınız. Konuşmanızda konu dışına çıkmadan hayatınızdan, gözlemlerinizi, okuduklarınızdan veya izlediklerinizden örnekler veriniz.

VIDEO

7. ETKİNLİK

Defterinize “Yardımlaşma” konulu bir hikâye yazınız. Hikâyeye bir plan dâhilinde serim, düğüm ve çözüm bölümlerini tasarlayarak başlayınız. Ayrıca olay, varlık kadrosu, mekân ve zaman unsurlarını da doğru ve etkili bir şekilde kullanmaya özen gösteriniz.

Hikâyeyi bitirdikten sonra tekrar okuyunuz. Gördüğünüz yazım ve noktalama yanlışlarınızı düzelttikten sonra metnizi arkadaşlarınıza okuyarak paylaşabilirsiniz.

SONRAKİ DERSE HAZIRLIK

Çalışmak ve azimle ilgili atasözleri araştırınız. Ulaştığınız atasözlerinin doğru kullanılıp kullanılmadığını sorgulamak için www.tdk.gov.tr İnternet sitesini ziyaret ediniz. Bu sitenin sözlük kısmında olan üç atasözünü defterinize yazarak sınıfa getiriniz.